

článek J. Hány,⁸ ve kterém popsal dvě nové opisové varianty grošů Václava II., a také prezentuje dosud nepopsanou opisovou variantu pražského groše tohoto panovníka.

ČECHY, Václav II. (1378–1305), mincovna *Kutná Hora*,
pražský groš 1300–1305.

Av.: královská koruna,

opis: **✠ WENCZLAWS · SECVNDVS**
✠ DEI : GRATIA : REX : BOEMIE

Rv.: český lev,

opis: ***** GROSSI : PRAGENSIS**

AR; 3,29 g; 25,9 – 26,6 mm.

Lit.: Smolík č. 2, varianta lícního opisu; rubní značka: Hána 1b.

Soukromá sbírka. Zvětšeno 2,5:1.

Mince byla zakoupena v roce 2012 na polském internetovém aukčním serveru, další informace o jejím původu nejsou k dispozici. Jedná se o variantu č. 2 dle Smolíka, tedy s plnou tečkou mezi slovy WENCZLAWS a SECVNDVS. Varianta opisu oproti standardnímu provedení spočívá v absenci šikmých příček u obou písmen N a horizontálních příček u všech písmen A lícních opisů. Rubní strana mince má písmo obvyklého provedení. Lev na rubu i lícní koruna jsou zvyklého vzhledu. Rubní značka má tvar poloviční lilie. Za zmínku stojí snad ještě dobře patrná perla v křížku, kterým začíná vnější lícní opis. Groš je průměrné zacho-

⁸ HÁNA, J.: *Dvě neznámé opisové varianty*, s. 9–12.

valosti, nepravidelné okraje a přesah části liter vnějších opisů za okraj střížku mohou svědčit o jeho dobovém ořezání, případně o mírně excentrické ražbě na menším střížku. Obrazová část je stižena mírným nedoražením či opotřebením oběhem. Pro definici opisové varianty podstatná část s opisovými kruhy je však velmi dobré zachovalosti s hlubokou ražbou a i přes nepatrný dvojráz viditelný na literách slova WENCEZLAVS, není pochyb o tom, že uvedené příčky skutečně absentují přímo na razícím kolkku. Výsledný obraz liter A a N je tedy dán vzhledem písmen na razidle nikoliv vadou ražby.⁹

Vznik diskutované opisové varianty, lze vysvětlit poměrně snadno. Lícni razidlo bylo vytvořeno pouze puncováním a chybí detaily, které byly pravděpodobně dorývané – příčky písmen.¹⁰ Při tvorbě lícního kolkku řezač opomněl (případně záměrně vynechal) jednu část výrobního procesu, což s ohledem na to, že se jedná o ruční práci, nemusí být vzácné. U litery A se s absencí příčky vcelku pravidelně setkáváme. Dosud však nebyla potvrzena (nebo vyvrácena) existence vazby tohoto jevu na další charakteristiky ať již opisové či obrazové části mince. To bude zřejmě jedním z úkolů tvůrců budoucí typologie.¹¹ Litera N bez dříku, případně s dříkem opačně orientovaným, je u grošů Václava II. produkováných oficiální kutnohorskou mincovnou záležitostí neobvyklou,¹² vznikající pravděpodobně nahodile, nicméně byla již také pozorována.¹³

⁹ Diskutabilní je snad pouze absence příčky u první litery A ve slově GRATIA, jejíž velká část se nachází mimo plochu mince. Ovšem s ohledem na patrnou část litery i s ohledem na princip vzniku této opisové varianty, zmiňovaný dále v textu, považuji za průkazné, že i toto písmeno je bez horizontální příčky.

¹⁰ Střed písmene M bývá do raznice vyražen puncem ve tvaru V.

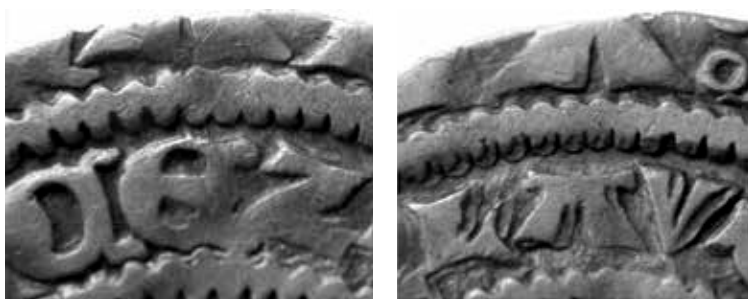
¹¹ Podrobněji, avšak bez hlubšího zhodnocení, se tomuto jevu věnovala V. Němečková při zpracování grošové části nálezů z Černožic. NĚMEČKOVÁ, Věra – SEJBAL, Jiří: *Nález mincí a slitkového stříbra z Černožic. Peníze posledních Přemyslovců a počátky české grošové měny*, Hradec Králové 2006.

¹² Naopak je to jev poměrně častý u ražeb neoficiálních (atypických ražeb – dobových napodobenin či falz), často ještě ve spojení s korumpováním opisů, základní charakteristikou takovýchto ražeb je však (obvykle zjevná) odlišnost v obrazové části mince – viz CHAURA, Karel: *Pražské groše Václava II. z nálezů u Krakova (Krakau)*, Numismatický časopis československý 18, 1942, [1943], s. 17–18, č. 28–30, tab. III: 28–30; MILITKÝ, J.: *Atypický pražský groš*, s. 155–163; CIHLÁŘ, Jan – RICHTERA, Lukáš – ZMRZLÝ, Martin – JERÁBEK, Tomáš: *Dobové padělky pražských grošů Václava II.*, Folia numismatica 27/1, 2013, v tisku.

¹³ V. Němečková existenci variet písmene N pouze zmiňuje, ale dále ji na studovaných groších Václava II. cíleně nesleduje: NĚMEČKOVÁ, V. – SEJBAL, J.: *Nález*, s. 172. Na dvou konkrétních exemplářích grošů Václava II. variety litery N popisuje J. Hána: HÁNA, J.: *Dvě neznámé opisové varianty*, s. 9–12.

●□1: Detail písmene N ve slově WENCEZLAVS a ve slově SECVDVS.

●□2: Detail lícních písmen A.

Obdobná opisová varianta, u které absentují dorývané příčky v písmenech lícních opisů, byla nedávno zaznamenána také na groších Jana Lucemburského.¹⁴ I takové variety písma jako u zde prezentované mince jsou dle obecných zákonitostí numismatické terminologie grošového období opisovými variantami, které by měly budoucí typologie zaznamenat.

¹⁴ RICHTERA, Lukáš – CIHLÁŘ, Jan: *Dvě zajímavé opisové varianty pražských grošů Jana Lucemburského*, *Folia numismatica* 27/1, 2013, v tisku.